נ"א ואפי' פסח אע"ג דכל מותר כפסח כו' מיהו טובא אתי לאשמועי' כו' צ"ק

כא א ב מיי' פ"ג מהל' שגגות הלכה ח ודלא כר"י:

נושא
ב' דוגמאות של דיחוי בקורבנות.
1) הפריש קרבן והמיר דתו
2) הפריש קרבן ונשתטה
וצריכי

נושא
שאלת ר' ירמיה
אכל חלב והפריש
קרבן והורו ב"ד
שחלב מותר
וחזרו בהן -
מי הוי דיחוי

נושא/מבנה
◇ נסיונות להסביר
מ"ט דבן עזאי
והוסיף עולה
לפסח וחטאת -
דין לא לשמו : פסול

מבנה
△ (מעקב)
ק"ו
▽ פירכא

* אולי
בן מאור

מלקרב לעולם *אפילו לאחר פסח דכל מותר הפסח הוי שלמים ונקיבה לשלמים מיחזא חזיא דקתני מתני' דמיה לשלמים אבל איהי גופה לא אלימא אלימא קדושת דמים למימר בה תורת דחוי ולא אשכחינן תנאי דפליגי בהא מילתא מיהו בהא מילתא טובא אתא לאשמועינן יד] ורבינו חננאל מפרש **יש דיחוי בדמים** כלומר טו] דדמים דחוים (והדיחוי בדמים) שלא יקריב מן הדמים קרבנו שהיה בדעתו להפריש כמו יש דחוי בדמים דמי שהיה טמא (פסחים דף נח·) דתנן התם גבי מפריש נקבה לפסחו ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו שלמים ור"ש נמי פי' כן התם יש דחוי בדמים אפילו הדמים דחויין שאין מביאין מהן פסח שהיה דעתו כן בשעת הפרשה מיהו אינו כן אלא טז] מביא מן הדמים פסח כדתניא פ' בתרא דכריתות (דף כח·) המפריש נקבה לפסחו ירעה עד שיסתאב ותימכר ויביא בדמיה פסח ומתוך הך ברייתא רבינו שמואל מוחק בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף נח.) שלמים וגרים יביא בדמיה פסח אמנם אין גירסא זו נכונה דאם כן היכי קאמר בגמרא ש"מ יש דחוי מעיקרו יז] [ויש] דחוי בדמים [ובעלי] חיים נדחין הלא כי נמי בעלמא אין דחוי אין יכול להקדיש איהי גופה פסח שהרי נקבה היא ובפסח כתיב זכר תמים בן שנה א"כ על כרחך התם פ' מי שהיה טמא גרסי' שלמים ור"ת אומר דאין למחוק הספרים דבאלו קדשים אמרי' המפריש נקבה לפסחו תרעה ויביא בדמיה פסח נסתאבה אחר הפסח תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה שלמים ומתני' דמי שהיה טמא בכה"ג איירי בנסתאבה אחר הפסח ופירוש של יש דחוי בדמים הוי יש דיחוי בדבר שאין בו רק קדושת דמים ולא קדושת הגוף ול"ע בההיא דכריתות יח] א"ר אלעזר א"ר אושעיא מטמא מקדש עשיר כו' ומתיב רב עוקבא המפריש נקבה לפסחו יט] תרעה ילדה זכר ירעה ויביא בדמיו פסח כו' ר"ש אומר הוא עצמו יקרב פסח ומשני כ] כי אמרינן לרבנן ור"ש ס"ל דבע"ח אין נדחין דתניא מת אחד מהם מביא חבירו שלא בהגרלה דברי ר"ש והשתא מאי ס"ד מעיקרא דפריך מר"ש לסייעי' מרבנן וי"ל כא] דת"ק נמי מודה דבע"ח אין נדחין והא דקאמר ירעה טעמא כרבי אלעזר דתמורה פ' אלו קדשים (דף יח:) דתנן המפריש נקבה לעולה וילדה זכר ירעה רבי אליעזר אומר אף הוא עצמו יקרב עולה ומפרש בגמרא דגבי מפריש נקבה לפסחו וילדה זכר לא הוה א"ר אליעזר הוא עצמו יקרב פסח דגמירי למקום שהמותר הולך שם הולד הולך ולפני הפסח דאימיה קדשה לדמי פסח שלא היה יכול להמתין עד שתלד הזכר ויקריבנו פסח ולכך ולד נמי לדמי פסח אע"ג דקסבר בע"ח אין נדחים ומיהו קשה אדפריך ליה מברייתא דכריתות לסייעיה מת"ק דרבי אליעזר דתמורה דאית ליה בעלי חיים נדחין דקאמרי במפריש נקבה לעולה וילדה זכר ירעה וממתניתין דפסחים כב] ופלוגתא דתנאי ביומא (דף סד:) ועוד קשה היכי מייתי מההיא דמת אחד מהם דאית ליה לר"ש כג] דאין נדחין דלמא שאני התם דלא דחייה בידים ועוד קשה היכי מייתי מההיא דרבי אליעזר דפשיטא ליה כד] התם דבעלי חיים נידחים ולעיל מבעיא ליה התם בכריתות (דף כז·) ובתמורה פירשתי *לפני רבינו דחידושא דרבי יוחנן הוי אע"ג דבידו לתקן וליקח חליה השני וכן כה] רבי אלעזר אמר רבי אושעיא פ' בתרא דכריתות בידו להפקיר נכסיו והוי עני והוה ראוי הקן שהפריש ומיהו אין בידו כ"כ כמו נפגם המזבח כו] *בריש פ' קדשי קדשים (לקמן דף נט·) דחוי מעיקרו הוא וכשר כז] [והכא] לכ"ע משמע דכשר דבידו לתקן כדאיתא פרק לולב הגזול (סוכה דף לג·) ולכך נמי נקט רבי יוחנן אכל חלב והפריש קרבן והמיר דתו וחזר שידחה דהוה ליה נראה ונדחה ולא נקט שהפריש קרבן לאחר שהמיר דתו דההוא כשר כיון דבידו לתקן בקל כמו נפגם המזבח וגם דחוי מעיקרו לכשר ובכריתות פ' בתרא דפריך לר' אושעיא מר' שמעון ולא מייתי ליה סייעתא מרבנן משום דעד כאן לא פליגי רבנן ואמרי שנדחה משום דאין בידו לתקן כלל בשעת הקדש שהיא נקבה לפסחו אבל היכא שבידו לתקן קצת כגון מטמא מקדש עשיר שהפריש קן דאי בעי מפקר נכסיה מודה דלא הוי דיחוי כל זה פי' רבינו הקדוש זצוק"ל וקשה כח] לי על זה מאי פריך לעיל אי אפרשיה מלפרא דחוי מעיקרו הוא הלא בידו להשהותו עד חצות כמו כט] הקדיש חובות בגלגל דכשירין בשילה פרק אחרון (לקמן קיח·) וכן ל] אותו ואת בנו : **וש"מ** דחוי מעיקרו הוי דחוי · תימה דגבי לא] הדם אמרינן פ' לולב הגזול (סוכה דף לג:) היכא לב] (דאשכחן) דאשחור מערב יו"ט דדחוי מעיקרא לא הוי דחוי וי"ל דשאני התם דבידו לתקנו תדע דגבי לג] לולב שנקטם ראשו [מעי"ט] ועלתה בו תמרה [בי"ט] מיבעיא ליה אי יש דחוי אי לאו לד] [ולא] פשטינן לה מהא משום דנקטם אין בידו לתקנו וא"ת מ"ט דר' יוחנן דאמר דחוי מעיקרו הוי דחוי לילף ממחוסר זמן דלא הוי דחוי כדאמר בפ' שני שעירי (יומא דף סד·) וי"ל דשאני מחוסר זמן דאזור לה] [ונראה] ממילא וא"ת אמאי איצטריך לרבי יוחנן מיעוטא דמום בם הני הוא דכי עבר לו] מומם ירצו *הא כל הדחויים אם עבר מומם לא ירצו הואיל ונידחו אידחו הא לז] מום עובר לא ילפינן [דלדחי] דלא הוי דחוי דהתם ממילא הוי וי"ל דאיכא מום דאינו עובר אלא על ידי רפואה :

הכא קרבן אידחי · וגרע מדאידחי גברא והא דמשמע איפכא בהוריות פ' בתרא (דף יא·) גבי נשיאות מהו שתפסיק לא דמי דהתם לא אידחי קרבן מן החלב שאכל דעדיין הוא חייב קרבן (ור"ת) פירש לח] איפכא דגבי הורו ב"ד לא היה *דחוי דגברא אידחי שאינו יודע אם פטור אם לאו קרבן לא אידחי דאי לאו דהתירו ב"ד היה קרב ונמלא שלא היה דחוי אלא ע"י טעותו אבל הכא אפילו קרבן נמי אידחי דכיון שהוא שוטה או מומר פטור הוא לכולי עלמא : **בן** עזאי בק"ו מייתי לה . אף ע"ג דפסול שלא לט] לשמן מוציאו מידי פגול דבעינן שיהיו כל מתיריו בכשרות לא דמיא להא דאמר בפ"ק *דפסחים (דף יח) כל דין שתחילתו להחמיר וסופו להקל אינו דין תימה ובן עזאי אי דריש אותה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה הא שאר קדשים כו' קל וחומר מאי אהני ליה *ואי לא דריש א"כ אשם ליעכב מהיקישא דכחטאת וכאשם : **מה** להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד כרת · תימה ולר"א דפסל חטאת ואשם ליפסול נמי עולה ותיתי מחטאת ואשם [ופסח] וי"ל דשייך קצת צד כרת באשם משום דאיכא אשם תלוי ומיהו לא שייך כמו בחטאת ופסח כדמוכח לעיל :

תורה אור

יש דחוי בדמים. *אמר עולא אמר רבי ① יוחנן *אכל חלב והפריש קרבן והמיר דת וחזר בו, הואיל ונדחה ידחה, איתמר ② נמי אמר ר' ירמיה אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן *אכל חלב והפריש קרבן ונשתטה וחזר ונשתפה הואיל ונדחה ידחה, וצריכי דאי אשמעינן קמייתא משום דהוא דחי נפשיה בידים אבל הכא דממילא אידחי א] כישן דמי, ואי אשמעינן הכא משום דאין בידו לחזור אבל הכא דיש בידו לחזור אימא לא, צריכא. בעי רבי ירמיה אכל חלב והפריש קרבן והורו בית דין שחלב מותר וחזרו בהן מהו: מי הוי דחוי או לא הוי דחוי? אמר ליה ההוא סבא כי ב] פתח רבי יוחנן בדחויין מהא פתח. מאי טעמא? התם גברא אידחי קרבן לא אידחי הכא קרבן נמי אידחי: אמר שמעון בן עזאי מקובלני מפי שבעים ושנים זקן כו': למה לי למתנא שבעים ושנים זקן? דכולהו בחדא ג] (שיטתא) הוו קיימי: לא הוסיף בן עזאי אלא העולה:

① אמר רב הונא מאי טעמא דבן עזאי עולה הוא אשה ריח ניחוח לה' היא לשמה כשרה שלא לשמה פסולה, אשם נמי כתיב ביה "הוא" ההוא לאחר הקטרת אימורים הוא דכתיב, האי נמי לאחר הקטרת אימורים הוא דכתיב: תרי "הוא" כתיבי, גבי אשם *נמי ② תרי "הוא" כתיבי? אלא ד] בן עזאי בקל וחומר מייתי לה: מה חטאת שאינה כליל, שחטה שלא לשמה פסולה, עולה שהיא כליל לא כל שכן, מה לחטאת שכן מכפרת, פסח יוכיח מה לפסח שכן זמנו קבוע, חטאת תוכיח *וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהן קדשים ושחטן שלא לשמן פסול אף אני אביא עולה שהיא קדשים ושחטה שלא לשמה פסולה *מה להצד השוה שבהן שיש בהן צד כרת בן עזאי

צד

יש דחוי בדמים · יש תורת דחוי בקדושת דמים אע"פ שאינה קדושת הגוף כגון הכא ה] שהקדיש חליה (א) ולא קדשה אלא לדמיה שהרי אין לו חלק ו] [אלא] בחליה ואין קדושה ראויה לפשוט בכולה על פיו ואפי' הכי שייך בה דחוי ותדחה עולמית ולא אמרי' לא אלימא קדושת דמים ליפסל משום דחוי: ליתנא אחריתא יש דחוי בשביל הדמים שלא פרע לקנות חליה של חבירו שלא היתה קניה לו כשהקדישה שעדיין לא קנה חליה משל חבירו ואיכ"ז כרא"ה למור"י : **וסמיך דם** · נראה מקרבן ז] בהכל שוחטין (חולין דף ה:) מעם הארץ פרט למומר: **ונשתטה** · נראה דבעינן דעת במסכת ערכין בפ' האומר משקלי עלי (דף כא·): **נשתפה** · שקט משגעונו ח] כגון על הר נשפה (ישעיה יג) דמתרגם על טורא שליא : **הורו ב"ד שחלב מותר** · נדחה ט] לו דאינו עבר השתא לאו בר קרבן הוא דאמרינן בהוריות (דף ב:) יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור : **מהא פתח** · ודורש בו שידחה : **התם** · גבי מומר ושוטה גברא אידחי מקרבן, קרבן לא אידחי תורת חטאת זאת לא נדחת מישראל מן הכשרין אבל הכא תורת קרבן זה נדחית מן הכל : **למה לי למיתני זקן** · ליתני זקנים : **בחדא** י] · בישיבה אחת היו יושבין וכולן היו כאיש אחד : **לאחר הקטרת אימורין כתיב** · וליכא למדרשיה לעיכובא יא] *דעצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר והאי "הוא" דרשינן *למילתא אחריתי : **תרי הוא כתיבי** · ואם אין השני ענין לאחר הקטרה דהא כתיב חד תנהו ענין לעבודת דם ולפסול בשלא יב] לשמה חד "הוא" כתיב באיל עולה של מילואים בואתה תצוה וחד "הוא" כתיב בויקרא גבי עולת בן צאן: **אשם נמי תרי (אשם) הוא** יג] **כתיבי** · חד בצו את אהרן "אחר הקטרה וחד בויקרא "אשם הוא אשם לה' ואע"ג דליכא חד מינייהו דכתיב גבי עבודת דם תן האחד באשם אם אינו ענין לכך כדאמרת בעולה :

לד

צ"ק

סנהדרין מז. הוריות יא. כריתות ז

[סנהדרין שם מד"ה לו']

צ"ל דהוא עצמו שלא כו' ס"ח

[לעיל ה:]

[עי' בתוספות ב"ב קיג· ד"ה מדרייסו נמי]

[קדושין ס: כא. וש"נ]

[לעיל י:]

ובתמורה פירשתי ורבינו פי' · צ"ק

צ"ל דפריך וכ"ה גמ'

הא כל הדחוים הואיל ונדחו נדחו הא ממום עובר לא ילפינן כו' צ"ק

נ"א אלא דיחוי כו' צ"ק

[צ"ל פ' שני דפסחים כח:]

ואי לא דריש א"כ אשם נמי לא לעכב כו' צ"ק

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה יש דחוי וכו' דלא קדשה וכו' אין לו חלק בחליה של חבירו ואין :

שיטה מקובצת

א] אידחי אימא כישן : ב] כי הוה פתח' זה לשון תלמיד הר"פ ונראה לר"ת כי הוה פתח ר' יוחנן כו' לפי שהיה תופסו לחידוש לפי שהוא דחוי גרוע יותר משאר דחויין ולכך פריך מ"ט כלומר למה ומשני הכא גבי אכל חלב והורו ב"ד גברא אדחי כלומר נהי דגברא אדחי מ"מ הקרבן עצמו לא אידחי שהרי פעו ב"ד אבל גבי אכל חלב כו' קרבן נמי אידחי והכל יודעים דקרבן שוטה ומומר לאו כלום הם דזבח רשעים תועבה ע"כ· כי הוה פתח [בהא פתח] פרש"י בדיחוי גדול יותר מהני דלעיל ולפיכך פתח ביה לפי שהיה (לו) פשוט [לו] יותר · ופריך מ"ט הוי דחוי טפי ומשני התם גברא אידחי פי' גבי אכל חלב והפריש קרבן והמיר אבל הכא גבי הורו ב"ד שהחלב מותר תורת קרבן נמי אידחי והסברא הפוכה דמעיקרא הוי מספקא ליה (מאכל) [באכל] חלב והורו ב"ד יותר מהני דלעיל והשתא פשיטא ליה ודחוי גדול הוא מהני דלעיל ור"ת פי' דה"ק כי פתח ר' כו' שהי' תופסו לחידוש טפי שהוא דיחוי* גרוע יותר משאר דיחויין לפיכך פתח ביה כדאמרי' בעלמא מילתא דאתיא מדרשא חביבא ליה ולכך פריך מ"ט כלומר למה גרע משאר דיחוין דלעיל ומשני כו' כמו שכתוב בתוס' תלמיד הר"פ לעיל · תוס' פר"ך : ג] בחדא שעתא : ד] בן עזאי כו' · תימה למאי דס"ד השתא דק"ו גמור הוא הא דפסל בן עזאי בעולה ממה נפשך אי דריש אותה אפי' עולה נמי אימעוט ואי לא דריש אותה אפי' אשם נמי לירבי מהיקשא דחטאת ואשם וי"ל דלעולם דריש אותה ואפ"ה לא אימעוט עולה דלהכי אהני ק"ו וא"ת אם כן באשם נמי יפסול דהא לא גרע היקשא מק"ו וכמו דק"ו מפיק ליה ממשמעותיה ה"נ ההיקש וי"ל דמוקי ליה היקשא דלעיל דכחטאת וכאשם כדמוקי להו רבנן מה חטאת טעונה סמיכה אף אשם טעון סמיכה ומיהו קשה לר"א דאית ליה היקשא לאשם כדאמר לעיל לייתי עולה משלשתן מפסח וחטאת ואשם דליכא למיפרך כדפריך לעיל מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד כרת דאשם לית ביה צד כרת כדמפורש לעיל ותירץ מורי כיון דאשם תלוי בא להגין על ספק כרת צד כרת קרינן ביה אך פסח וחטאת [יותר חשיבא] הלכך לעיל פריך שפיר מה לפסח וחטאת שיש בהן צד כרת יותר מבאשם ואע"ג דפירכא כל דהו היא אהדא מתרתי פרכינן וכן הכא פרכינן פירכא שיש בו צד כרת יותר מבעולה דבעולה לא שייך כרת כלל :

ה] הכא כשהקדיש חציה לא הקדישה : ו] חלק אלא: ז] מקרבן כדתניא: ח] משעמשו כמו תיבת כגון נמחק : ט] נדחה הוא תיבת לו נמחק : י] בחדא שעתא : יא] לעיכובא דהוא עצמו שלא : יב] לשמה חד : יג] הוא דכתיב : יד] לאשמועינן עכ"ל ורבי' : טו] כלומר שלא והשאר נמחק : טז] אלא יביא : יז] מעיקרו ויש דחוי בדמים ובעלי חיים נדחין הלא כי נמי אמרינן בעלמא אין דיחוי אין יכול: יח] דכריתות דא"ר : יט] וילדה תיבת תרעה נמחק: כ] ומשני אמרי דבי ר' אושעיא כי אמרינן לרבנן דר"ש ס"ל : כא] וי"ל דס"ד דת"ק : כב] דפסחים ומפלוגתא : כג] לר"ש בעלי חיים אינן נדחים תיבת דאין ל"ש ונמחק : כד] תיבת התם נמחק : כה] וכן דר' : כו] המזבח דפריך : כז] וכשר לכ"ע ושמעינן דכשר כל היכא דבידו תיבות והכא ומשמע ל"ש ונמחק : כח] וקשה · עי' [תוס'] לקמן (דף נט ע"א) [ד"ה עד שלא נבנה המזבח] : כט] כמו שהקדיש חובות בגלגל דכשרין בשילה כדאיתא פרק: ל] וכן המקדיש אותו לאחר שחיטת בנו ע"כ הנ"ה : לא] דגבי מישט חדם : לב] תיבת דאשכחן נמחק : לג] דגבי נקטם ראשו : לד] לאו ולא איפשטיה ליה אלא מהא : לה] דהזור ונראה : לו] עבר מומם ירצו הא כל הנדחים לא ירצו תיבות אם עבר מומם נמחק : לז] ממום שבר לא ילפינן ותיבת דלדחי ל"ש : לח] ור"ת פי' כאן איפכא כו' לא היו א) דחוי : לט] שלא לשמו מוציאו כו' שיהיו כל מתיריו בכשרות :

שחיה

א) אולי צ"ל לא שני שקרבן דחוי דגברא כו' ·